

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ****ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ****«Πρότυπες προτάσεις για έργα υποδομής και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών»****I. Γενικές παρατηρήσεις**

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε δύο (2) Μέρη (Α' και Β') και αποτελείται από τριάντα ένα (31) άρθρα.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α' (άρθρα 1-14), το οποίο αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια, εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο θεσμός των πρότυπων προτάσεων για έργα υποδομής, ως «μια εναλλακτική λύση στην παραδοσιακή μέθοδο σύλληψης και ωρίμανσης έργων υποδομών, όπου ο ιδιωτικός τομέας [και όχι οι αναθέτουσες αρχές] αναλαμβάνει πρωτοβουλία και συμμετοχή στον εντοπισμό και την ωρίμανση ενός έργου, συμπληρωματικό προς τον σχεδιασμό του κράτους, με σκοπό την επιτάχυνση της ωρίμανσης, δημοπράτησης και υλοποίησης έργων υποδομών» (άρθρο 1 του νομοσχεδίου). Πρόκειται, ειδικότερα, περί της διαδικασίας κατά την οποία ιδιωτικός φορέας προτείνει σε αναθέτουσα αρχή τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, σύμβασης παραχώρησης έργου ή υπηρεσιών ή σύμβασης συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, χωρίς να έχει προηγηθεί αίτημα ή πρόσκληση από την αναθέτουσα αρχή.

Κατά την Αιτιολογική Έκθεση στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης (σελ. 34), στόχο του υπό ψήφιση νομοσχεδίου αποτελούν «η επιτάχυνση της ωρίμανσης σημαντικών έργων υποδομών, στον βαθμό που θα αντιμετωπιστούν

2

οι καθυστερήσεις των ισχυουσών διαδικασιών ωρίμανσης των έργων, μέσω της μεγάλης αύξησης δυναμικότητας του υφιστάμενου συστήματος σχεδιασμού έργων υποδομής», και «η ανάδειξη καινοτόμων ιδεών, μέσω υιοθέτησης νέας, πρόσθετης διαδικασίας σχεδιασμού και προετοιμασίας νέων έργων σε τομείς προτεραιότητας του Δημοσίου, παράλληλα με τις υπάρχουσες διαδικασίες του Δημοσίου».

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Πρώτου Κεφαλαίου (άρθρα 1-5) περιγράφονται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου (άρθρο 2), και καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων (άρθρο 3). Για να υπαχθεί πρόταση στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, πρέπει να αφορά έργα υποδομών, τα οποία, σωρευτικά, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών ή του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά καινοτομίας και πολυπλοκότητας, η προϋπολογιζόμενη αξία τους υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων (200.000.000) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., δεν έχουν ενταχθεί οριστικά στον σχεδιασμό της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα διά της δέσμευσης σχετικής πίστωσης για την εκτέλεσή τους και δεν έρχονται σε αντίθεση με τον σχεδιασμό αυτό, και προάγουν την περιφερειακή ανάπτυξη ή συμβάλλουν συνολικά στην εθνική οικονομία. Προβλέπονται, επίσης, περιπτώσεις προτάσεων, οι οποίες, χωρίς να πληρούν τις ως άνω προϋποθέσεις, δύνανται να θεωρούνται πρότυπες, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων. Τα έργα υποδομών στα οποία αφορούν οι πρότυπες προτάσεις δύνανται να πραγματοποιούνται μέσω σύμβασης δημόσιας σύμβασης έργου, κατά τον ορισμό της περ. 6 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, σύμβασης παραχώρησης έργου, κατά την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4413/2016, ή σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3389/2005. Περαιτέρω, στο Πρώτο Κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή των προτεινόμενων διατάξεων (άρθρο 4) και οι αρχές που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των πρότυπων προτάσεων (άρθρο 5).

Στο Δεύτερο Κεφάλαιο (άρθρα 6-11) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης των πρότυπων προτάσεων. Συγκεκριμένα, ορίζονται οι φορείς που έχουν δικαίωμα υποβολής πρότυπων προτάσεων (άρθρο 6) και καθορίζονται η διαδικασία υποβολής και το ελάχιστο

3

περιεχόμενό τους, καθώς και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που τις συνοδεύουν. Οι πρότυπες προτάσεις υποβάλλονται στην Επιτροπή Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας και συνοδεύονται από πλήρη φάκελο υποστηρικτικών στοιχείων και εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή. Επίσης, προβλέπεται καταβολή χρηματικού παραβόλου υπέρ του Δημοσίου και δυνατότητα απόσυρσης της πρότυπης πρότασης από τον προτείνοντα (άρθρο 7). Με τις διατάξεις του άρθρου 8 προβλέπεται η σύσταση Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων, με αρμοδιότητα την εξέταση και αξιολόγηση των υποβαλλόμενων πρότυπων προτάσεων και την εισήγηση προς τον αρμόδιο υπουργό ως προς την απόρριψη ή την έγκρισή τους, και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη συγκρότηση και τη λειτουργία της. Περαιτέρω, στο άρθρο 9 καθορίζονται η διαδικασία αξιολόγησης και οι προϋποθέσεις απόρριψης ή αποδοχής των πρότυπων προτάσεων. Κατόπιν ολοκλήρωσης της διαδικασίας αξιολόγησης, η Επιτροπή Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων υποβάλλει την εισήγησή της στον αρμόδιο υπουργό, ο οποίος δύναται να την αναπέμψει για περαιτέρω διευκρινίσεις ή προσαρμογές. Σε περίπτωση αποδοχής της θετικής εισήγησης ή απόρριψης της αρνητικής εισήγησης, την εισάγει με πρότασή του στην Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας προς τελική έγκριση. Εν συνεχεία (άρθρο 10), καθορίζεται η διαδικασία λήψης απόφασης από την Κυβερνητική Επιτροπή Στρατηγικών Συμβάσεων, καθώς και τα αποτελέσματα που συνεπάγεται η έγκριση ή η απόρριψη της πρότυπης πρότασης. Σε περίπτωση τελικής έγκρισης της πρότυπης πρότασης, ο προτείνων θεμελιώνει δικαίωμα διεκδίκησης, καθώς και δικαίωμα καταβολής σε αυτόν των εξόδων προετοιμασίας της πρότυπης πρότασης. Εξ άλλου, ο προτείνων βαρύνεται με την υποχρέωση να μεταβιβάσει στο Δημόσιο και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα τα δικαιώματα επί του φακέλου της πρότυπης πρότασης, ενώ η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας υποχρεούται να προβεί, άνευ καθυστέρησης, στις αναγκαίες ενέργειες για την έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης. Τέλος, στο άρθρο 11 ρυθμίζονται ζητήματα δημοσιότητας της απόφασης έγκρισης της πρότυπης πρότασης και θεσπίζεται υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα να προχωρούν αμελλητί στη δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης, γνωστοποιώντας την πρόθεσή τους να προβούν στη διαδικασία σύναψης της σχετικής σύμβασης.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο (άρθρα 12-13) θεσπίζονται ειδικοί κανόνες επί της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, κατόπιν έγκρισης πρότυπης πρότασης (άρθρο 12). Μεταξύ άλλων, καθορίζονται προθεσμίες ως προς την υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος και προσφορών κατά τις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων, μεγαλύτερης διάρκειας από τις προβλεπόμενες

4

στις διατάξεις των ν. 4412/2016, 4413/2016 και 3389/2005, προβλέπεται γνωστοποίηση του περιεχομένου των φακέλων πρότυπων προτάσεων στους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης αποκλειστικά για τον σκοπό της διαμόρφωσης της προσφοράς τους, και παρέχεται δυνατότητα υποβολής σχολίων και προτάσεων επί του σχεδίου σύμβασης από τους ενδιαφερομένους, και αντίστοιχης τροποποίησης του σχεδίου από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα. Επίσης, θεσπίζεται υποχρέωση επαλήθευσης από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα, μέσω ανεξάρτητου εκτιμητή, ως προς το οικονομικά συμφέρον του αποτελέσματος του διαγωνισμού και τη σχέση του με την τιμή της αγοράς, για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο προτείνων πρότυπη πρόταση αποτελεί τον μοναδικό προσφέροντα ή υποψήφιο κατά τον διαγωνισμό. Προς τον σκοπό αυτό, η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητήσει βελτίωση της υποβληθείσας προσφοράς. Εφόσον από το πόρισμα του ανεξάρτητου εκτιμητή προκύπτει ότι το αποτέλεσμα του διαγωνισμού δεν είναι οικονομικά συμφέρον και δεν ανταποκρίνεται στην τιμή της αγοράς, ο διαγωνισμός ματαιώνεται (άρθρο 12). Με τις διατάξεις του άρθρου 13 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με το «δικαίωμα διεκδίκησης», καθώς και την αποζημίωση των εξόδων προετοιμασίας της πρότυπης πρότασης. Συγκεκριμένα, εάν μετά την ολοκλήρωση του σταδίου εξέτασης και αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών ο προτείνων δεν έχει τεθεί πρώτος στον πίνακα κατάταξης, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον πρώτο στον πίνακα κατάταξης προσφέροντα, τον προτείνοντα και τους λοιπούς προσφέροντες, οι οποίοι κατατάσσονται σε θέση μεταξύ του πρώτου καταταγέντος στον πίνακα κατάταξης και του προτείνοντος, προκειμένου να υποβάλουν βελτιωμένες οικονομικές προσφορές («δικαίωμα διεκδίκησης»), εντός εύλογης προθεσμίας. Προσωρινός ανάδοχος της σύμβασης ανακηρύσσεται ο προσφέρων που υποβάλλει την πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά, μετά από την υποβολή βελτιωμένων οικονομικών προσφορών. Επίσης, μεταξύ άλλων, ο οριστικός ανάδοχος καταβάλλει στον προτείνοντα ο οποίος δεν ανακηρύσσεται οριστικός ανάδοχος ή απορρίπτεται η προσφορά του σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, τα έξοδα προετοιμασίας της πρότυπης πρότασης.

Τέλος, στο Τέταρτο Κεφάλαιο (άρθρο 14) περιλαμβάνονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος.

Στο Μέρος Β' (άρθρα 15-30), το οποίο αποτελείται από τρία (3) Κεφάλαια, περιλαμβάνονται διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Πρώτου Κεφαλαίου (άρθρα 15-17) προβλέπεται η έγκριση κανονισμού, ο οποίος θα διέπει τις διαδικασίες επιθεώρησης και συντήρησης των γεφυρών της χώρας με άνοιγμα μήκους άνω των έξι (6) μέτρων, και η σύσταση Διοικητικής Αρχής Γεφυρών, ως επιτροπής του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών. Με αποφάσεις του αρμόδιου Υπουργού (άρθρο 15) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τον καθορισμό των ημερών μετακίνησης εκτός έδρας των υπαλλήλων της Γενικής Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου και Μεταφορών, και των διευθύνσεων και τμημάτων που υπάγονται σε αυτή (άρθρο 16), καθώς και ζητήματα που αφορούν τη διέλευση των Α.με.Α. από αυτοκινητοδρόμους με διόδια, όπως ο καθορισμός των δικαιούχων της ενιαίας κάρτας διέλευσης και το περιεχόμενό της (άρθρο 17).

Με τις διατάξεις του Δεύτερου Κεφαλαίου (άρθρα 18-26) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις, με τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4412/2016 και 4782/2021. Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις του άρθρου 18 εισάγονται εξαιρέσεις από την εφαρμογή διατάξεων του ν. 4412/2016 όσον αφορά την ανάθεση συμβάσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας, και προβλέπεται δυνατότητα εφαρμογής παρεκκλίσεων, με τη διακήρυξη των εν λόγω συμβάσεων, επί της ακολουθούμενης διαδικασίας, των αρμόδιων οργάνων, των δικαιολογητικών συμμετοχής, των προθεσμιών ολοκλήρωσης, του καθορισμού και της έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών, της αξιολόγησης προσφορών κ.λπ. Με τις διατάξεις του άρθρου 19 προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 128 του ν. 4412/2016 περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις, και από το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ.) όσον αφορά την ωρίμανση συμβάσεων στρατηγικής σημασίας. Περαιτέρω, εξειδικεύονται οι εξουσιοδοτικές διατάξεις των άρθρων 136Α και 183Α του ν. 4412/2016 σχετικά με τα προσόντα των διαπιστευμένων ελεγκτών μηχανικών, όπως και θέματα που αφορούν τη μορφή του Μητρώου Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών που τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), τη διαδικασία επιλογής τους, τις υποχρεώσεις τους κ.λπ. (άρθρα 20 και 25). Εν συνεχεία, τροποποιούνται διατάξεις του άρθρου 140 του ν. 4782/2021 («Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών

6

στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία») όσον αφορά την παραλαβή έργων (άρθρο 21), καθώς και μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 142 του ως άνω νόμου, οι οποίες αφορούν ζητήματα διαγωνιστικών διαδικασιών (άρθρο 22). Ακόμη, με την τροποποίηση του άρθρου 150 του ν. 4412/2016 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη δυνατότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου για τις χορηγούμενες στον ανάδοχο προκαταβολές επί συναπτόμενων συμβάσεων (άρθρο 23), και ζητήματα σχετικά με τον καθορισμό συντελεστών αναθεώρησης έργων σε περίπτωση μεγάλης απόκλισης στις τιμές των υλικών, με την προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 153 του ν. 4412/2016 (άρθρο 24). Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 26 καταργείται η διάταξη του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 που αφορά τη δυνατότητα, ειδικά επί δημοσίων συμβάσεων έργων, της προσθήκης στη διακήρυξη επιπλέον όρων ως προς την τεχνική και οικονομική ικανότητα, όταν τούτο ενδεικνύεται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του προς ανάθεση έργου.

Με τις διατάξεις του Τρίτου Κεφαλαίου (άρθρα 27-30) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν φορείς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος για την κατάρτιση Οργανισμού του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Εταιρεία Παγίων Ε.Υ.Δ.Α.Π.» (άρθρο 27), η παρακράτηση ποσοστού υπέρ της εταιρείας «ΕΡΓΑ Ο.Σ.Ε. Α.Ε.» από την καταβαλλόμενη εκ του κρατικού προϋπολογισμού επιχορήγηση στην εταιρεία «Ο.Σ.Ε. Α.Ε.» (άρθρο 28), και η κάλυψη αναγκών προσωπικού του κλάδου ΠΕ2 Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας εντός του έτους 2022 από τον πίνακα επιλαχόντων του διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π., δυνάμει της υπό στοιχεία 1Γ/2015 Προκήρυξης (άρθρο 30). Επίσης, προβλέπονται μέτρα ρύθμισης της οδικής κυκλοφορίας και στάσης στα οδικά τμήματα πρόσβασης στους χώρους αναχωρήσεων και αφίξεων των αεροδρομίων (άρθρο 29).

Τέλος, στο Μέρος Γ΄ (άρθρο 31) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

Β. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ του παρόντος εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο θεσμός των πρότυπων προτάσεων για έργα υποδομών.

Σύμφωνα με τη διεθνή αντίληψη του πράγματος, κατά τις «πρότυπες» ή, αλλιώς αποκαλούμενες, «αυτόκλητες» προτάσεις, η πρωτοβουλία μελέτης και εκτέλεσης ενός δημοσίου έργου αναλαμβάνεται από ιδιωτικούς φορείς,

οι οποίοι, αυτοβούλως, υποβάλλουν πρόταση για σύναψη σύμβασης παραχώρησης έργου ή υπηρεσιών ή σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην οικεία δημόσια αρχή. Η συνήθης διαδικασία αποτελείται από επί μέρους στάδια, δηλαδή την υποβολή πρότασης από ιδιωτικούς φορείς προς την οικεία (αναθέτουσα) αρχή, την αξιολόγηση της πρότασης από την αρχή, την ανάπτυξη και έγκριση μελετών για το έργο, την προκήρυξη σύμβασης για την ανάληψη του έργου και την εφαρμογή του. Το όφελος από την προτίμηση των πρότυπων προτάσεων έναντι των παραδοσιακών μεθόδων έναρξης δημόσιων έργων εντοπίζεται βασικά στη διευκόλυνση εντοπισμού έργων εταιρικής σχέσης ή σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στην ευελιξία και την από κοινού διαμόρφωση των όρων της σύμβασης και στα χαρακτηριστικά καινοτομίας που διαθέτουν τα προτεινόμενα έργα. Πέραν των τεχνικών δυσχερειών προσαρμογής της διοικητικής διαδικασίας στις προδιαγραφές αξιολόγησης των πρότυπων προτάσεων και προκήρυξης διαγωνισμών επί των τελικών συμβάσεων, έχει επισημανθεί η πιθανότητα αδυναμίας εναρμόνισης των πρότυπων προτάσεων τόσο με τον δημοσιονομικό προγραμματισμό, καθώς οι πρότυπες προτάσεις δεν αποτελούν μέρος των συνήθων διαδικασιών κατά την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού, όσο και με τον ευρύτερο κυβερνητικό σχεδιασμό, στο μέτρο που οι προτάσεις αυτές δεν προκύπτουν κατά την κατάρτιση των επί μέρους εθνικών αναπτυξιακών σχεδίων. Η έλλειψη ταύτισης, εξ άλλου, του ιδιωτικού οφέλους του προτεινόμενου έργου με το δημόσιο συμφέρον που διέπει τη δράση της δημόσιας διοίκησης, και το αμφισβητούμενης επάρκειας επίπεδο διαφάνειας και ανταγωνισμού κατά τις διαδικασίες υποστηρίζεται, διεθνώς, ότι ευνοούν την ανάπτυξη συνθηκών διαφθοράς [βλ., σε Γ. Καταπόδη, Παρέμβαση: Οι δημόσιες συμβάσεις του αύριο: Η μετάβαση από το παραδοσιακό σε ένα νέο μοντέλο δημοσίων συμβάσεων, Ένωση Διοικητικών Δικαστών/Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.), Δημόσιες συμβάσεις - Κρίσιμα θέματα και νεότερες εξελίξεις, 2021, σελ. 159-176, σελ. 169-171, και J. T. Hodges & Georgina Dellacha, Unsolicited infrastructure proposals: how some countries introduce competition and transparency, Gridlines, no. 19 (Μάρτιος 2007), World Bank, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/10718>].

Σχετικά παρατηρείται ότι, κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αναθέτουσα αρχή δεν υποχρεούται να προσφεύγει σε συγκεκριμένο τύπο διαδικασίας για την ανάθεση σύμβασης παραχώρησης. Ο σχεδιασμός, όμως, της

8

διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης πρέπει να τηρεί τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας, και, βέβαια, να μην στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Κατά τούτο, εγείρεται προβληματισμός ως προς το κατά πόσον η ευνοϊκότερη θέση του υποβάλλοντος πρότυπη πρόταση ιδιωτικού φορέα έναντι των λοιπών εν δυνάμει ανταγωνιστών του, η οποία προκύπτει από το «δικαίωμα προτίμησης» ως προς την ανάθεση της σύμβασης και την αποζημίωσή του από αυτόν που θα επιλεγεί τελικώς καθόσον αφορά τα έξοδα που κατέβαλε για την υποβολή και ανάπτυξη της πρότασής του, στην περίπτωση που δεν ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης, συνάδουν προς τις ανωτέρω γενικές αρχές, οι οποίες διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειωτέον ότι, προς το παρόν, δεν υφίσταται νομολογιακό προηγούμενο επί της ουσίας, καθώς σχετική αιτίαση για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης από την αυτόματη κλήση του προτείνοντος στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με σκοπό την ανάθεση της σύμβασης παραχώρησης, ανεξαρτήτως σύγκρισης μεταξύ των περισσότερων προσφορών, και από τη δυνατότητα τροποποίησης της πρότασης κατά τη διαδικασία με διαπραγμάτευση, ώστε να προσαρμοσθεί στην πλέον κατάλληλη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, θεωρήθηκε ως απαραδέκτως προβληθείσα, λόγω μη επακριβούς αναφοράς των παραβιαζόμενων διατάξεων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 21.2.2008, επί της υποθέσεως C-412/04 «Παράβαση κράτους μέλους – Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών - Οδηγίες 92/50/ΕΟΚ, 93/36/ΕΟΚ, 93/37/ΕΟΚ και 93/38/ΕΟΚ - Διαφάνεια - Ίση μεταχείριση - Εξαιρούμενες συμβάσεις, λόγω της αξίας τους, από το πεδίο εφαρμογής των οδηγιών αυτών», σκέψεις 99-101. Βλ. Γ. Κατοπόδη, όπ. π., σελ. 172-174).

Με το νομοσχέδιο προτείνεται η θέσπιση ειδικού νομοθετικού πλαισίου για τις εν λόγω πρότυπες προτάσεις. Κατά την Παγκόσμια Τράπεζα (Policy Guidelines for managing Unsolicited Proposals in Infrastructure Projects, vol. I, Main Findings and Recommendations, World Bank Group, PPIAF, 2017/επικαιρ. 25.10.2021, <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/policy-guidelines-managing-unsolicited-proposals-infrastructure-projects>, σημ. 2.1, 2.2 και 2.3): Η αποτελεσματικότητα αυτού του εργαλείου συνδέεται με την ανάπτυξη ρυθμιστικού πλαισίου συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα κατά τις ενδεδειγμένες διεθνείς πρακτικές, και υποστήριξη των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων θεσμικά και σε ανθρώπινο δυναμικό. Περαιτέρω, απαιτούνται σαφείς όροι ως προς τη διαδικα-

σία και τη μεταχείριση των πρότυπων προτάσεων, και εναρμόνιση με τις κυβερνητικές προτεραιότητες ως προς τις υποδομές και τα αναπτυξιακά σχέδια. Κρίσιμες κατευθυντήριες αρχές για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των πρότυπων προτάσεων είναι η εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιου συμφέροντος, η αποκόμιση οικονομικού οφέλους για το Δημόσιο, η δυνατότητα οικονομικής κάλυψης του έργου, η διαφάνεια, ο σεβασμός των τιμών της αγοράς και η εναρμόνιση με τις διαδικασίες περί συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, σκόπιμη είναι η σαφής περιγραφή των υποβαλλόμενων με την πρόταση δικαιολογητικών εγγράφων, η συγκέντρωση της διαδικασίας σε έναν βασικό φορέα, η πρόβλεψη ικανού χρόνου για τη σύνταξη προτάσεων, η θέσπιση δαπάνης (παραβόλου κατάθεσης υπέρ του Δημοσίου) για την υποβολή πρότασης, η περιγραφή κριτηρίων για την αξιολόγηση των προτάσεων με σαφήνεια και προσανατολισμό προς την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, ιδίως ως προς την εμπειρία και τα προσόντα του προτείνοντος, η διαφύλαξη της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών και η διενέργεια προκαταρκτικού ελέγχου ως προς το παραδεκτό της πρότασης. Απαιτείται, περαιτέρω, δημοσιότητα ως προς τα βασικά στοιχεία των υποβληθεισών προτάσεων, της αξιολόγησής τους, της διαδικασίας διαγωνισμού και τις λεπτομέρειες του προαθθέντος έργου μετά από την έγκρισή του από την αναθέτουσα αρχή (Policy Guidelines for managing Unsolicited Proposals in Infrastructure Projects, όπ. π., σημ. 4, 5 και 6, και Jessie Bullock & Marie Chêne, Corruption and unsolicited proposals: Risks, accountability and best practices, Transparency International, 2019, <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/corruption-and-unsolicited-proposals-risks-accountability-and-best-practices>, όπου παρατίθενται διεθνείς καλές πρακτικές, όπως η έκδοση περιεκτικού ενημερωτικού οδηγού για την υποβολή, αξιολόγηση και τη διαγωνιστική διαδικασία, ευχερώς προσβάσιμου μέσω του διαδικτύου).

II. Παρατήρηση επί του Πίνακα Περιεχομένων

Επειδή το άρθρο 11 του νομοσχεδίου εντάσσεται στο Κεφάλαιο Δεύτερο του Μέρους Α΄, σχετική διόρθωση πρέπει να γίνει στον Πίνακα Περιεχομένων.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1

Για λόγους νοηματικής πληρότητας, μετά από τη φράση «με τον παρόντα» πρέπει να τεθεί η λέξη «νόμο».

2. Επί των άρθρων 2 και 3

Α. Στην παρ. 2 του άρθρου 3 προβλέπεται η, κατ' εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων, αποδοχή προτάσεων ως πρότυπων, οι οποίες δεν πληρούν προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 3 και αφορούν: «(α) Σε έργα τα οποία, παρότι έχουν ενταχθεί στον σχεδιασμό της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα ή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, παρουσιάζουν πολύ χαμηλό επίπεδο ωρίμανσης και η επιτάχυνση της υλοποίησή τους εκτιμάται ότι θα συμβάλει σημαντικά στην περιφερειακή ή εθνική οικονομική ανάπτυξη [και τα οποία, συνεπώς, δεν πληρούν την προϋπόθεση της παρ. 1. (δ)], ή (β) σε έργα τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα διάδορου των αναφερομένων στην περ. α) της παρ. 1, ή (γ) ειδικώς για χρονικό διάστημα οκτώ (8) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, [έργα τα οποία] παρότι δεν πληρούν την προϋπόθεση της περ. (β) της παρ. 1, κρίνεται ότι, μέσω της υλοποίησής τους, θα συμβά[λ]ουν στην αντιμετώπιση των δυσμενών οικονομικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19».

Εν προκειμένω, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, πρέπει να διευκρινισθεί αν οι προτάσεις που εμπίπτουν στις ως άνω εξαιρέσεις πρέπει να πληρούν, σωρευτικά, τις λοιπές προϋποθέσεις που τίθενται στην παρ. 1 του άρθρου 3, προκειμένου να γίνουν αποδεκτές και να θεωρηθούν ως πρότυπες.

Β. Στο άρθρο 2 του παρόντος ορίζεται ότι «[μ]ε τον παρόντα νόμο θεσπίζονται η διαδικασία υποβολής και οι κανόνες αξιολόγησης και έγκρισης πρότυπων προτάσεων για έργα υποδομής, καθώς και οι κανόνες που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, συμβάσεων παραχώρησης και συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που υλοποιούνται κατόπιν έγκρισης πρότυπων προτάσεων».

Περαιτέρω, στην παρ. 3 του άρθρου 3 ορίζεται ότι «[τ]α έργα υποδομών, στα οποία αφορούν οι πρότυπες προτάσεις, δύνανται να υλοποιηθούν μέσω σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου κατά τον ορισμό της περ. 6 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 (Α' 147), σύμβασης παραχώρησης έργου, κατά την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4413/2016 (Α' 148), ή σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3389/2005 (Α' 232)».

Γ. Σχετικώς σημειώνεται ότι οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ περί δημοσίων συμβάσεων δεν αναφέρουν ρητά τη δυνατότητα υποβολής «πρό-

τυπων προτάσεων» στο κείμενό τους ή τις αιτιολογικές τους σκέψεις. Στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ προβλέπονται συγκεκριμένες διαδικασίες για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων (άρθρα 26 και 263 του ν. 4412/2016, διά του οποίου ενσωματώθηκαν στην έννομη τάξη της χώρας μας οι ρυθμίσεις των ως άνω Οδηγιών).

Δεδομένου ότι οι ως άνω διατάξεις προβλέπουν συγκεκριμένες διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, σύμφωνα με τις οποίες η πρωτοβουλία για τον σχεδιασμό και την εκκίνηση της διαδικασίας ανήκει στην αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα, και ότι στις αιτιολογικές σκέψεις των οικείων Οδηγιών δεν γίνεται αναφορά σε δυνατότητα εκκίνησης διαδικασίας ανάθεσης κατόπιν πρωτοβουλίας και υποβολής πρότασης ιδιώτη οικονομικού φορέα ή γενικότερα προσώπου τρίτου προς την αναθέτουσα αρχή, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής τους, προβληματισμός δημιουργείται ως προς το αν οι «πρότυπες προτάσεις» μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτική μέθοδο σχεδιασμού και ωρίμανσης δημοσίων συμβάσεων έργων κατ' αναφορά προς το πλαίσιο των ως άνω Οδηγιών (βλ. Α 12/2021, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ), Γνώμη, σελ. 23-26).

Δ. Στην παρ. 3 του άρθρου 3, όσον αφορά τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, η παραπομπή πρέπει να γίνει στην παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3389/2005.

Ε. Για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της περ. (γ) της παρ. 2 του άρθρου 3, θα ήταν σκόπιμο, μετά τη φράση «έναρξη ισχύος του παρόντος», να προστεθεί η φράση «σε έργα τα οποία», ώστε να μην δημιουργείται ασάφεια ως προς το πεδίο εφαρμογής της διάταξης.

Στ. Περαιτέρω, δεδομένου ότι, πέραν της μελέτης και κατασκευής έργων υποδομών ή την τροποποίησή τους, οι πρότυπες προτάσεις δύνανται να αφορούν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 3, και την παροχή υπηρεσιών συναφών με τη λειτουργία των έργων υποδομών, και ότι στην παράγραφο 3 του άρθρου 3 δεν υφίσταται αναφορά σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να γίνει στο κείμενο της εν λόγω παραγράφου αναφορά στη διαδικασία ανάθεσης των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

3. Επί του άρθρου 3 παρ. 2 (θ)

Η εν λόγω ρύθμιση αφορά τη δυνατότητα αποδοχής ως πρότυπων, προτάσεων οι οποίες αφορούν έργα τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα διάφορου των αναφερομένων στην περ. α) παρ. 1 του ίδιου άρθρου, δηλαδή έργα τα οποία δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Υπουργείων Υποδομών και Μεταφορών, αφενός, και Περι-

12

βάλλοντος και Ενέργειας, αφετέρου. Εν προκειμένω ερωτάται, επειδή πρόκειται περί έργων αρμοδιότητας άλλων Υπουργείων, αν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

4. Επί των άρθρων 3 παρ. 1 (ε) και 7 παρ. 3 (δ)

Σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες αρχές περί αναγκαίας εναρμόνισης των πρότυπων προτάσεων με τον συνολικό κυβερνητικό σχεδιασμό, τα χαρακτηριστικά των προτάσεων, τα οποία αφορούν την προαγωγή της περιφερειακής ανάπτυξης και της εθνικής οικονομίας πρέπει να εννοούνται ως συμβατά με την εθνική χωρική και αναπτυξιακή στρατηγική (περ. (ε) της παρ. 1 του άρθρου 3).

Ομοίως, στην υποπερίπτωση (δβ) της περίπτωσης (δ) της παρ. 3 του άρθρου 7, όπως αναφέρει η προτεινόμενη ρύθμιση, η πρότυπη πρόταση πρέπει είναι συμβατή με τους στρατηγικούς στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του αναθέτοντος φορέα και τους γενικότερους στόχους οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας, προφανώς όπως αυτοί αποτυπώνονται ιδίως στον στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό (εθνικό και περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό) και σε προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

5. Επί του άρθρου 6

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν, δικαίωμα υποβολής πρότυπης πρότασης για την υλοποίηση έργου υποδομής έχει κάθε οικονομικός φορέας ή ένωση οικονομικών φορέων, ο οποίος ή, σε περίπτωση ένωσης, κάθε μέλος αυτής, μεταξύ άλλων, διαθέτει επαρκή εμπειρία στον τομέα της πραγματοποίησης μεγάλων έργων υποδομών.

Εν προκειμένω, για λόγους εφαρμογής της διάταξης και διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης των ενδιαφερομένων, θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθούν στο κείμενο της προβλεπόμενης διάταξης αντικειμενικά κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται το προσόν της επαρκούς εμπειρίας.

6. Επί των άρθρων 7 παρ. 2 και 8

Κατά τις προτεινόμενες διατάξεις, «[η] πρότυπη πρόταση υποβάλλεται στην Επιτροπή Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (...)» (άρθρο 7 παρ. 2), η οποία «συστήνεται και συγκροτείται με κοινή με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος» (άρθρο 8 παρ. 1). Η επιτροπή αποτελείται από τέσσερα τακτικά μέλη, μετά των αναπληρωτών τους, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου της, τα οποία ορίζονται «ανάλογα με τη φύση του προτεινόμενου

έργου υποδομής» (άρθρο 8 παρ. 2).

Δοθέντος ότι, κατά τα ανωτέρω, η επιτροπή συγκροτείται κάθε φορά (εκ νέου) ανάλογα με την καθ' ύλην υπουργική αρμοδιότητα (υποδομών ή περιβάλλοντος και ενέργειας) στην οποία εμπίπτουν τα προτεινόμενα έργα (βλ. αναλυτικά παρ. 2 του άρθρου 8), επομένως, χρονικά, μετά από την υποβολή των πρότυπων προτάσεων, οπότε και υπάρχει εικόνα της αρμοδιότητας ανάλογα με το είδος του προτεινόμενου έργου, σκόπιμη θα ήταν η εξέταση ενδεχομένων που μπορεί να ανακύψουν στην πράξη, όπως η δυνατότητα ταυτόχρονης λειτουργίας περισσότερων επιτροπών αξιολόγησης (ή κλιμακίων) επί προτάσεων διαφορετικής αρμοδιότητας.

7. Επί του άρθρου 9

Α. Στο τέλος της παραγράφου 1 του παρόντος, για λόγους σαφήνειας και πληρότητας, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο η φράση «η Επιτροπή Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων εξετάζει ταυτόχρονα τις προτάσεις και εισηγείται (α) την έγκριση της πρότυπης πρότασης, η οποία κρίνεται ως πλέον σκόπιμη και συμφέρουσα και (β) την απόρριψη των λοιπών» να συμπληρωθεί ως εξής: «η Επιτροπή Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων εξετάζει ταυτόχρονα τις προτάσεις και εισηγείται (α) την έγκριση της πρότυπης πρότασης η οποία κρίνεται ως πλέον σκόπιμη και συμφέρουσα και (β) την απόρριψη των λοιπών ή (γ) την απόρριψη όλων των προτάσεων».

Β. Με τις ρυθμίσεις της παρ. 5 του παρόντος περιγράφεται η διαδικασία επικοινωνίας της Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων με τον προτείνοντα, προκειμένου να υποβληθεί το σύνολο των αναγκαίων για την αξιολόγηση της πρότυπης πρότασης δικαιολογητικών, όπως και να επέλθουν «αναγκαίες» προσαρμογές και τροποποιήσεις στο κείμενο της υποβληθείσας πρότασης «σύμφωνα με τις υποδείξεις της». Περαιτέρω ορίζεται ότι η Επιτροπή δύναται να επιφέρει από μόνη της προσαρμογές και τροποποιήσεις στην πρόταση, και ότι διαβουλεύεται με τον προτείνοντα ως προς τις προσαρμογές και τροποποιήσεις στην πρόταση.

Επισημαίνεται η ανάγκη ισότητας ευκαιριών ως προς τη δυνατότητα τροποποίησης της αρχικής πρότασης, στην περίπτωση κατά την οποία κατατίθενται περισσότερες πρότυπες προτάσεις με το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο, υπό το φως και της εμπιστευτικότητας που διέπει τις διαδικασίες σε αυτό το στάδιο.

Γ. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 9 εκ παραδρομής γίνεται παραπομπή στην «παρ. 6 του παρόντος», ενώ πρόκειται περί της παραγράφου 5.

Δ. Οι προτεινόμενες διατάξεις των παρ. 10 και 11 ρυθμίζουν την αρμοδιότητα του υπουργού να εγκρίνει, απορρίπτει ή αναπέμπει την εισήγηση της

14

Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων, και να εισάγει προς τελική κρίση στην Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας πρόταση επί της οποίας έχει γίνει θετική εισήγηση από την ως άνω επιτροπή, αποδεχόμενος αυτήν, ή πρόταση επί της οποίας έχει γίνει αρνητική εισήγηση από την επιτροπή, ουσιαστικά διαφωνώντας με την κρίση αυτής.

Σχετικώς παρατηρείται ότι ο ως άνω υπουργός, «στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει η εκτέλεση του έργου ή στην εποπτεία του οποίου υπάγεται η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας του έργου», αναμένεται να είναι, κατά κανόνα, ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών ή ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, δοθέντος ότι η πλειονότητα των υποψήφιων έργων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αυτών των υπουργείων [βλ. άρθρο 3 παρ. 1 α) του νομοσχεδίου]. Προκειμένου να μην προκαλείται σύγχυση από τη διατύπωση του άρθρου 8 παρ. 2 α), κατά το οποίο πρόεδρος της Επιτροπής Αξιολόγησης Πρότυπων Προτάσεων είναι «ο αρμόδιος για θέματα υποδομών Υπουργός, ως Πρόεδρος» ή, κατά περίπτωση, «ο αρμόδιος για θέματα χωρικού σχεδιασμού και αστικού περιβάλλοντος Υπουργός», και επειδή φαίνεται να ταυτίζεται το πρόσωπο του Προέδρου της Εισηγητικής Επιτροπής με τον αποφασίζοντα επί της εισηγήσεως (προφανώς, εννοούνται, εν προκειμένω, ως Πρόεδροι της Εισηγητικής Επιτροπής, οι υφυπουργοί των εν λόγω υπουργείων), χρήσιμη θα ήταν σχετική διευκρίνιση.

8. Επί των άρθρων 11 και 14

Κατά την προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 11 παρ. 1, η «έγκριση της πρότυπης πρότασης, κατά το άρθρο 10, δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα και του εποπτεύοντος αυτών υπουργείου».

Για λόγους συντακτικής ορθότητας, στην ως άνω ρύθμιση, η λέξη «αυτών» πρέπει να τεθεί σε πτώση αιτιατική, άλλως να παραλειφθεί.

Παρατηρείται ότι η απόφαση έγκρισης, κατ' ακριβολογία, της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας δέον να τυγχάνει επαρκούς δημοσιότητας, υπό το φως των κατευθυντήριων γενικών αρχών περί διαφάνειας και ανταγωνισμού, συνθήκη την οποία θα υπηρετούσε, επί παραδείγματι, η ανάρτηση της απόφασης έγκρισης σε κεντρικό δικτυακό τόπο, όπως το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.). Σχετικώς ερωτάται αν η εν λόγω ανάρτηση γίνεται και στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του άρθρου 4 περ. 11), της οποίας οι τεχνικές λειτουργικές λεπτομέρειες θα καθορισθούν με την κ.υ.α. του άρθρου 14 παρ. 2. Εξ άλλου, στο ίδιο πλαίσιο, παρατηρείται ότι δεν καθίστανται σαφή ορισμένα χαρακτηριστικά της ως άνω ηλεκτρονικής πλατφόρμας στο άρθρο 14, όπως το δημο-

σίως προσβάσιμο περιεχόμενο αυτής, η συγκεντρωτική περιληπτική ανάρτηση όλων των πρότυπων προτάσεων, τυχόν δυνατότητα σύνδεσης με το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. κ.λπ. Επίσης, χρήσιμο θα ήταν να διευκρινισθεί αν στην, κατ' άρθρο 11 παρ. 2 του νομοσχεδίου, δημοσίευση της προκαταρκτικής προκήρυξης δημόσιας σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή θα γίνεται μνεία της προηγούμενης διαδικασίας πρότυπης πρότασης.

9. Επί των άρθρων 12 και 13

Α. Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις θεσπίζονται ειδικοί κανόνες, οι οποίοι διέπουν την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων για τη μελέτη και κατασκευή έργου, και συμβάσεων παραχώρησης έργου ή συμβάσεων σύμπραξης για το έργο ως προς το οποίο εκδόθηκε απόφαση έγκρισης πρότυπης πρότασης.

Σχετικώς επισημαίνεται ότι σε κάθε περίπτωση τηρούνται οι γενικές αρχές της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, της διαφάνειας, της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, της αναλογικότητας, της υποχρεωτικής αιτιολογίας των αποφάσεων, της προαγωγής του ανταγωνισμού και της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, οι οποίες διέπουν θεμελιωδώς το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. Α 12/2021, ΕΑΔΗΣΥ, Γνώμη, σελ. 31 επ.).

Β. Περαιτέρω, στην παρ. 9 του άρθρου 12 ορίζεται ότι «[ε]άν στη διαδικασία ανάθεσης, κατόπιν έγκρισης πρότυπης πρότασης, ο προτείνων αποτελεί τον μοναδικό προσφέροντα υποψήφιο, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας επαληθεύει υποχρεωτικά, με γενικώς παραδεδεγμένη μεθοδολογία μέσω ανεξάρτητου εκτιμητή, ότι το αποτέλεσμα του διαγωνισμού είναι οικονομικά συμφέρον και ανταποκρίνεται στην τιμή αγοράς. (...) Ο ανεξάρτητος εκτιμητής δύναται να επιλεγεί και κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 128 του ν. 4412/2016».

Εν προκειμένω, ερωτάται με ποια διαδικασία επιλέγεται ο ανεξάρτητος εκτιμητής, σε περίπτωση που δεν εφαρμόζονται οι διαδικασίες ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών επί δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 128 του ν. 4412/2016.

10. Επί του άρθρου 14

Δεδομένου ότι η εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 1 του παρόντος περιλαμβάνεται αυτούσια στο κείμενο της παρ. 2 του άρθρου 3, πρέπει να απαλειφθεί, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, από το κείμενο του παρόντος, με αντίστοιχη αναρίθμηση των επόμενων παραγράφων.

16**11. Επί του άρθρου 16**

Για λόγους ακριβολογίας και πληρότητας, η φράση «Τροποποίηση παρ. 3 του άρθρου 2 υποπαρ. Δ9 του ν. 4336/2015» στον τίτλο του προτεινόμενου άρθρου πρέπει να διορθωθεί ως εξής: «Τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 2 υποπαρ. Δ9 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015».

Επίσης, το πρώτο εδάφιο της διάταξης πρέπει να διορθωθεί ως εξής: «Στην παρ. 3 του άρθρου 3 της υποπαρ. Δ9 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 προστίθεται νέα περ. δ´ και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:»

12. Επί του άρθρου 17

Στην προτεινόμενη διάταξη περιλαμβάνεται ρύθμιση σχετικά με το περιεχόμενο της ενιαίας κάρτας για τη διέλευση των Ατόμων με Αναπηρία (Α.με.Α.) από όλους τους αυτοκινητοδρόμους με διόδια. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι η κάρτα περιέχει το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, τη χρονολογία γέννησης, τη φωτογραφία του δικαιούχου, καθώς και την ημερομηνία λήξης της ισχύος της κάρτας. Ο δικαιούχος επιβαίνει στο όχημα κατά τη διέλευση, με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, δεν επιβαίνει ο δικαιούχος στο όχημα και η μετακίνηση γίνεται προς εξυπηρέτηση αυτού.

Εν προκειμένω, σκόπιμο θα ήταν να περιέχει η ενιαία κάρτα και τον αριθμό κυκλοφορίας του οχήματος, όπως ορίζεται στην τροποποιούμενη διάταξη, ώστε να αποδεικνύεται ότι το εν λόγω όχημα ανήκει στον δικαιούχο ή χρησιμοποιείται προς εξυπηρέτησή του.

13. Επί του άρθρου 18

Εν προκειμένω επισημαίνεται, όπως και ανωτέρω, η αυτονόητη εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης, της διαφάνειας, της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, της αναλογικότητας, της προαγωγής του ανταγωνισμού, της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος κ.λπ., κατά τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων από τις αρχές των κρατών μελών. Ειδικά προς διασφάλιση του ανταγωνισμού επί δημοσίων συμβάσεων που υπερβαίνουν ορισμένη αξία (κατώτατα όρια), ισχύει το ρυθμιστικό πλαίσιο των Οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων. Τυχόν παραβίαση των βασικών αυτών αρχών έχει αντίκτυπο στη χρηματοδότηση των εν λόγω δημόσιων έργων, η οποία γίνεται σε μεγάλο βαθμό από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, και στην κάλυψη του τυχόν προκύπτοντος δημοσιονομικού κόστους.

Περαιτέρω, με τον αποκλεισμό της εφαρμογής ορισμένων διατάξεων και την εισαγωγή παρεκκλίσεων από ισχύουσες διατάξεις δημιουργείται κενό

δικαίου, το οποίο καλείται να καλύπτει η αναθέτουσα αρχή με την εκάστοτε διακήρυξη. Η απουσία κανόνων εκ των προτέρων γνωστών στους ενδιαφερομένους πιθανόν να δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου, να επιβαρύνει χρονικά τις διαδικασίες και να δυσχεράνει τον προδικαστικό και δικαστικό έλεγχό τους (βλ. αναλυτικά, ΕΑΔΗΣΥ, Γνώμη Α 2/2022, σελ. 23 επ.).

14. Επί του άρθρου 27

Για λόγους σαφήνειας και ακριβολογίας, από τον τίτλο του προτεινόμενου άρθρου πρέπει να απαλειφθούν οι λέξεις «και μεταβίβαση».

Αθήνα, 2 Μαρτίου 2022

Οι Εισηγητές
Δημήτριος Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών